

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ
BIRRO BARNOOTAA BULCHINSA MAGAALAA FINFINNEE
ADDIS ABABA CITY ADMINISTRATION EDUCATION BUREAU

አማርኛ

እንደመጀመሪያ ቋንቋ

የመምህር መምሪያ

፪ኛ ክፍል

አማርኛ

እንደመጀመሪያ ቋንቋ

የመምህር መምሪያ

፪(2)ኛ ክፍል

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

አዘጋጆች

ሙሉቀን ፈንታ መኮንን

አሻግሬ ግብቱ ገበየሁ

አዲስዓለም አሸኔ ለማ

ገምጋሚና አርታኢዎች

መስፍን ደፈረሱ ወ/መድህን

ትንቢት ግርማ ኃይሉ

ፋሲል ብዙነህ በቀለ

የጥራት ተቆጣጣሪና ገምጋሚ

ፍሬሕይወት አሰፋ ከበደ

አስተባባሪ

ጌታቸው ታለማ አጥናፉ

አቀማመጥ እና ስዕል

እንጦጦ ፓሊ ቴክኒክ ኮሌጅ(TMS)

© የመጽሐፉ ህጋዊ የቅጂ ባለቤት 2014 ዓ.ም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ ነው።

ምስጋና

ይህን የትምህርት መጽሐፍ ከዝግጅት ጀምሮ በከተማችን በሚያስተምሩ መምህራን እንዲዘጋጅ በማድረግ፣ አስፈላጊውን በጀት በማስፈቀድ እንዲሁም በጥብቅ ዲስፕሊን እንዲመራ ላደረጉት ከፍተኛ ሙያዊና አስተዳደራዊ ድጋፍ ላደረጉት ለትምህርት ቢሮ ኃላፊ አቶ ዘላለም ሙላቱ

እንዲሁም የዝግጅቱ ስራ ቁልፍ ስራ መሆኑን ተረድተው ትኩረት በመስጠት በሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሄ በመስጠት፣ የአፈጻጸም ሂደቱን በመከታተል፣ በመገምገምሁሌም ከጎናችን ለነበሩ የትምህርት ቢሮ የማኔጅመንት አባላት የስርዓተ ትምህርት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ አድማሱ ደቻላ ፣ የትምህርት ቴክኖሎጂ ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ዳኛው ገብሩ፣ የመምህራን ልማት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ሳምሶን መለስ ፣ ለትምህርት ቢሮ ኃላፊ አማካሪ ወ/ሮ አበበች ነጋሽ ፣ ለትምህርት ቢሮ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ሲላይ እንዳለ ፣ ለቴክኒክ አማካሪ አቶ ደስታ መርሻ ላበረከቱት አስተዋጽኦ ምስጋና ይገባቸዋል።

በመጨረሻም መጽሐፉ ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ድረስ የትምህርት ቤት ርዕሰ መምህራን ለአዘጋጅ መምህራን ከዚህ በላይ ስራ የለም በማለት ፍቃድ በመስጠትና የሞራል ድጋፍ ስላደረጋችሁም ምስጋናችን እናቀርባለን።

ማውጫ

ይዘት	ገጽ
መግቢያ.....	
ምዕራፍ አንድ	
ልብስ.....	1
ምዕራፍ ሁለት	
ወቅቶች.....	9
ምዕራፍ ሶስት	
ታሪኮች.....	17
ምዕራፍ አራት	
የአትክልት ቦታ.....	27
ምዕራፍ አምስት	
የአካባቢ ንጽህና አጠባበቅ.....	41
ምዕራፍ ስድስት	
ባህላዊ መዝናኛ.....	54
ምዕራፍ ሰባት	
መልካም ሥነምግባር.....	64
ምዕራፍ ስምንት	
የምግብ አዘገጃጀት.....	79
ምዕራፍ ዘጠኝ	
ዲጅታል ቁስ.....	92
ምዕራፍ አስር	
የዱር እንስሳት.....	105
መርህ ትምህርት.....	117

መግቢያ

ለተጠቃሚዎች

ይህ መጽሐፍ የ፪ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ እንደ መጀመሪያ ቋንቋነት ለሚያስተምሩ መምህራን የተዘጋጀ ነው፡፡ በዚህ መጽሐፍ የሚያስተምሩ መምህራን የሚያስተምሯቸው ተማሪዎች በብቃት ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መፃፍ እንዲችሉ ለማድረግ ተሻሽሎ የተዘጋጀ የስርዓተ ትምህርት አካል ነው፡፡

መጽሐፉ ሲዘጋጅ መነሻ ያደረገው የሚያስተምሯቸው ተማሪዎች ማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመፃፍ ክሂላቸውን በእኩል ደረጃ እንዴት እንደሚያስተምሩና እንደሚያለማምዱ መጠቆም ላይ የተመሰረተ ነው፡፡

ይህ መጽሐፍ የመጀመሪያ ቋንቋ ስርዓተ ትምህርትን እና መርሃ ትምህርትን መሰረት አድርጎ የተዘጋጀ ሲሆን የሚከተሉትን መሰረታዊ መርሆዎች አካቷል፡፡

መርህ አንድ

መምህር ለተማሪዎች ስዕሎችንና ርዕሶችን በመመልከት የቅድመ ማዳመጥና ቅድመ ንባብ ጥያቄዎችን እንዲገምቱ በማድረግ ተረቶችን ወይም ታሪኮችን በማዳመጥና በማንበብ የማዳመጥና የማንበብ፣ የመጻፍና የመናገር ክሂላቸውን እንዲያዳብሩ ያደርጋቸዋል።

መርህ ሁለት

ተማሪዎች መምህር የሚነበብላቸውን ታሪክ ወይም ንባብ በሚገባ በማዳመጥና በማንበብ የአዳምጦ/የአንብቦ መረዳት በንግግርም ሆነ በፅሁፍ በግልፅ ቋንቋ መናገርና መፃፍ ይጠበቅባቸዋል። ይህንንም ለማድረግ ይችሉ ዘንድ በተከታታይ የመናገርና የመፃፍ ተደጋጋሚ ልምምድ እንዲያደርጉ ያግዟቸዋል።

መርህ ሶስት

መምህር ተማሪዎች ባዳመጡትና ባነበቡት ፅሁፍ ውስጥ አዳዲስ ቃላትን እንደየአጠያየቃቸው የሚወክሏቸውን ፍቺ በመፃፍ በተገቢው የቃላት አሰዳደር ስርዓት በመጠቀም ዓረፍተነገሮችን እንዲመሰርቱ ያለማምደላቸዋል።

መርህ አራት

መምህር ተማሪዎች በተለመዱና በአዳዲስ ቃላት የተመሰረቱ
ዓረፍተነገሮችን ማንበብ እንዲችሉ ልልምድ እንዲያደርጉ
ያግዟቸዋል።

መርህ አምስት

መምህር ተማሪዎች አዳዲስ ቃላትን ሲያዳምጡና ሲያነቡ የአዳዲስ
ቃላትን ፍቻቸውን አብረው እንዲማሩ፤ የሚያደምጡትንና
የሚያነቡትን ሃሳብ እንዲረዱ፤ የቃላት እውቀታቸውን
በማሳደግ በንግግርና በዕሁፍ ሃሳባቸውን በአግባቡ እንዲገልፁ
ያግዟቸዋል።

መልዕክት ለመምህራን

ውድ መምህር ተማሪዎች የቋንቋን ትምህርት በአግባቡ ይገነዘቡ ዘንድ የመምህራን እገዛ ያስፈልጋል። ስለሆነም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ተግባራት ከግንዛቤ በማስገባት ተማሪዎችን በሚገባ ሊያግዟቸው ይገባል።

፩. ለተማሪዎች የተለያዩ ታሪኮችን፣ ተረቶችን... ይንገሯቸው/ ያንብቡላቸው።

፪. ለተማሪዎች የነገሯቸውን (ያነበቡላቸውን) ታሪክ (ተረት) ተማሪዎች መልሰው እንዲተርኩ (እንዲናገሩ) በተጨማሪም ራሳቸው የሚያውኩትን እንዲተርኩ ያበረታቷቸው።

፫. በተማሪ መጽሐፍ ላይ የቀረቡትን ምንባቦችና ተግባራት እንደየመመሪያቸው በየጊዜው እየተከታተሉ ያሰሯቸው።

፬. ተማሪዎች በራሳቸው ተነሳሽነት የተለያዩ ፅሁፎችን እንዲያዳምጡ፣ እንዲናገሩ፣ እንዲያነቡና እንዲፅፉ ያበረታቷቸው።

፭. ለተማሪዎች ተጨማሪ ተግባራትን በመስጠት በቤታቸው ተዘጋጅተው በመምጣት በተግባር እንዲያሳዩ ያድርጓቸው።

የምዕራፉ አላማዎች

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ ተማሪዎች፡-

- ከአዳመጡት ጽሑፍ አጠቃላይ ሐሳብ ይለያሉ።
- ከተሰጣቸው ፅሑፍ ውስጥ ዋናውን ሐሳብ ይናገራሉ።
- ለተለመዱ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ።
- ባለ ሶስት ሆሄ ቃላትን ያጣምራሉ ይነጥላሉ።
- ሆሄያትን አቀናጅተው ቃላት ይፅፋሉ።

የምዕራፉ ይዘቶች

- ማዳመጥና መናገር
- የንግግር ድምፅ ግንዛቤ
- የቃላት ጥናት
- ማንበብ
- የፅሁፈት ትክክለኝነት
- ድምፅ

ልብስና መስሪያዎቹ

መምህር:-

- ❖ በተማሪ መጽሐፍ ላይ ያሉትን የቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች ያስሯቸው።
- ❖ ተማሪዎች ለሚሰጧቸው ምላሾች ማበረታቻ ይስጧቸው።
- ❖ የሚከተለውን ምንባብ እንደተማሪዎች ሁኔታ በተመጠነ ድምጽና ፍጥነት ያንብቡላቸው።
- ❖ በምንባቡ መካከል ያለውን የማዳመጥ ጊዜ ጥያቄ የምንባቡ መካከል ላይ ሲደርሱ ተማሪዎችን በመጠየቅ ስለወደፊቱ ሀሳብ እንዲገምቱ ያድርጓቸው።

ልብስ ከሰው ልጆች መሰረታዊ ፍላጎቶች መካከል አንዱ ነው። ልብስ ማለት ለሰውነታችን ከሌላ በመሆን ሠውነታችንን ከብርድ፣ ከፀሐይና ከመሳሰሉት የሚከላከልን ነው።

...ተማሪዎች ልብስ ከምን ከምን የሚሰራ ይመስላችኋል?...

ልብስ ከተለያዩ የመስሪያ ቁሶች ይዘጋጃል። ይኸውም ከጥጥ፣ ከቆዳ (ሌጦ)፣ ከሱፍ ወዘተ. ይሰራል። ከጥጥ ጋቢ፣ ሂጃብ፣ ነጠላና የሐበሻ ቀሚስ ሲሰራ ከቆዳ ኮት፣ ጃኬት፣ ኮፍያ፣ ሱሪ፣ ወዘተ. ከሱፍ ደግሞ ሱሪ፣ ኮት፣ ጃኬት፣ ... ይሰራሉ።

መምህር:-

- ❖ በተማሪ መጽሐፉ ያሉትን የአዳምጦ መናገር ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ ተማሪዎች በቃል እንዲመልሱ ያበረታቷቸው።
- ❖ ተማሪዎች ለሰጡት ምላሽ በቂ ግብረ መልስና ማብራሪያ ይስጧቸው።

፳. ቃላት

መምህር:-

- ✓ በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፩ ላይ ያሉትን የተጓደሉ ፊደላትን በጽሑፍ እንዲያሟሉ ያግዟቸው።
- ✓ በተማሪ መጽሐፍ በትዕዛዝ ፪ ላይ ያሉትን ቃላት ቦታ በመቀያየር ሌሎች ቃላት እንዲመሰርቱ ያበረታቷቸው።
- ✓ ትክክለኛውን እርማት ይስጧቸው።

የተግባሩ መልስ (ትዕዛዝ ፪)

1. በቀለ
2. ነጠቀ
3. ለማዳ
4. ደለበ
5. ብስል

☞ ሞክሼ ፊደላት

መምህር:-

- ስለሞክሼ ፊደላት ምንነትና አይነት በቂ ማብራሪያ ለተማሪዎች ይስጧቸው።
- ተማሪዎች የሞክሼ ፊደላቱን ቅርጽ፣ ስያሜና ዝርያ በደብተራቸው ፅፈው እንዲያነቡ ያድርጓቸው።
- ተማሪዎች ሞክሼ ፊደላትና ዝርያቸው የያዙትን ቃላት ከዓረፍተ ነገሮች ውስጥ እንዲለዩና ሞክሼ ፊደላትን በመነጠል እንዲያሳዩ ያድርጓቸው።
- ልዩ ፍላጎት የሚያስፈልጋቸው ተማሪዎች ካሉ የመማር ማስተማሪያ ዘዴዎችን እገዛ ከሚያስፈልጋቸው ተማሪዎች ሁኔታ ጋር አስማምተው ያቅርቡ።

ሀሌታው (ሀ)	ሐመሩ (ሐ)	ብዙኀኑ (ኀ)
ንጉሡ (ሠ)	እሳቱ (ሰ)	
አልፋው (አ)	ዐይኑ (ዐ)	
ጸሎቱ (ጸ)	ዓዲቱ (ፀ)	

ንባብ

የበዓል ልብስ

መምህር፡-

- ❖ በተማሪ መጽሐፍ ላይ ያሉትን የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ያስሯቸው።
- ❖ ተማሪዎች ለሚሰጧቸው ምላሾች ማበረታቻ ይስጧቸው።
- ❖ በተማሪዎች መጽሐፍ ላይ ያለውን “የበዓል ልብስ” የሚለውን ምንባብ ተማሪዎቹ እንዲያነቡ ያድርጓቸው።
- ❖ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በምንባቡ መሰረት እንዲሰሩ ያበረታቷቸው።
- ❖ ለሰጡት ምላሽም እርማት ይስጧቸው።

አቀላጥፎ ማንበብ

መምህር:-

- በተማሪ መማሪያ መጽሐፍ ላይ “የበዓል ልብስ” በሚል ርዕስ የቀረበውን ምንባብ ተማሪዎች አቀላጥፈው እንዲያነቡ ያግዟቸው።
- በመቀጠል የንባብ መከታተያ ሰንጠረዥ በማዘጋጀት ተማሪዎች ሲያነቡ ደቂቃ በመያዝ የንባብ ችሎታቸውን እየገመገሙ ማበረታቻና አስተያየት ይስጧቸው።
- በተጨማሪም ተማሪዎች ሌሎች አጫጭር ፅሁፎችን ሰዓት(ደቂቃ) ተይዞላቸው እንዲያነቡ ሁኔታዎችን ያመቻቹላቸው።
- በተግባሩም የንባብ ፍላጎታቸው መሻሻሉን ይከታተሉ።
- የንባብ ፍጥነታቸውን ለመከታተልም የወሰደባቸውን ጊዜ በሰንጠረዥ ላይ በመመዝገብ ይከታተሉ።

ቆጥታ ቃላት

መምህር:-

- ስለተመሳሳይ የቃላት ፍቺ ማብራሪያና ምሳሌ ከሰጡ በኋላ በተማሪ መማሪያ መጽሐፍ ላይ ትዕዛዝ ፩ን የክፍል ሥራ ይስጧቸው።
- ለሰጧቸው የክፍል ሥራ እርማት ይስጧቸው።

የትዕዛዝ ፩ መልስ

1. ሠ

4. ሀ

2. ሐ

5. መ

3. ለ

- በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፪ ላይ በስዕል የቀረቡትን አልባላትና ቀለሞችን በሚገባ እንዲገነዘቧቸው ምሳሌውን ያብራሩላቸው።
- ከዚያም ወደቃል በመቀየር እንዲፅፉና እንዲያነቡ ያድርጉ።
- ተግባሩን በታዘዙት መሰረት እየሰሩ መሆናቸውን እየዞሩ ይከታተሉ።
- በተጨማሪም ይዘቱን ለማበልጸግ ሆሄ የተቀረፀባቸው ስዕሎች፣ ፍላሽ ካርድ፣ ባለቀለም ወረቀቶች፣ ቅርፃ ቅርፆች፣ ካርቱኖች፣ ጥቁር ሰሌዳ ... ይጠቀሙ።

👉 ውስብስብ ፊደላት

መምህር፡-

- ስለውስብስብ ፊደላት ምንነት ገለፃ ከሰጡ በኋላ በተማሪ መጽሐፍ ላይ በቅደም ተከተል የተቀመጡትን ውስብስብ ፊደላት ተማሪዎቹ ተራ በተራ እየተነሱ እንዲያነቧቸው ያበረታቷቸው።
- ተማሪቹን በቡድን በማስቀመጥ በምሳሌው መሰረት ከውስብስብ ፊደላት መካከል አራቱን በመምረጥ ቃላት እንዲመሰርቱ ያድርጉ።
- ተማሪቹ በቡድን በመሆን በውስብስብ ፊደላት የመሰረቱትን ቃላት በሚገባ ተመልክተው ግብረ መልስ ይስጧቸው።

👉 ማጣመርና መነጠል

መምህር፡-

- በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፪ ላይ የቀረቡትን ውስብስብ ፊደላት ነጣጥለው እንዲፅፉ ያበረታቷቸው።
- በመቀጠል በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፪ ላይ የቀረቡትን ፊደላት በማጣመር ውስብስብ ፊደላት እንዲፅፉ ያበረታቷቸው።
- ነጣጥለውና አጣምረው ለፃፉቸው ውስብስብ ፊደላት እርማት ይስጧቸው።

ጽሕፈት

መምህር:-

❖ በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፩ ላይ በቀረበው ምሳሌ መሰረት የተለያዩ ድርጊታዊ ገለጻዎችን ለተማሪዎቹ በሚገባ በማሳየት ድርጊቱን በቃላት እንዲፅፉ አድርጓቸው።

❖ ተማሪዎቹ ድርጊታዊ ገለጻውን በሚገባ በቃላት መግለፃቸውን ያረጋግጡ። ከዚያም ተማሪዎችም እርስ በርስ ድርጊታዊ ገለጻዎችን እየተገበሩ በቃላት እየተኩ ተግባሩን የበለጠ እንዲያዳብሩት ጊዜ ይስጧቸው።

❖ የሚከተሉትን ቃላት ድምፅዎን ከፍ አድርገው በመናገር ተማሪዎቹ እንዲፅፏቸው ያድርጉ።

1. አሯሯጠ
2. አሟላ
3. ፏፏቴ
4. ትምህርቷ
5. እጂ

ስርዓተ-ነጥብ

መምህር:-

✓ ስለስርዓተ-ነጥብ ምንነትና ጠቀሜታ በግልፅ ውይይት ያድርጉ፤

✓ ተማሪዎችን በጥንድ ያስቀምጧቸውና የሚከተለውን ፅሁፍ በሰሌዳ ላይ ይፃፉላቸው።

መምህሩ ወደክፍል ገቡ። “ተማሪዎች እንደምን አደራችሁ?” በማለት ሰላምታ ሰጡ። ከዚያም ተማሪዎቹን እየዙሩ መመልከት ጀመሩ። ሁሉም ተማሪዎች ትኩረታቸውን ወደመምህሩ አደረጉ። የመምህሩ አተያይ ተማሪዎችን አስደነቃቸው። መምህሩም “አስቴር ለምን የደንብ ልብስሽን አለበስሽም?” በማለት ጠየቋት።

- ✓ በሰሌዳ ላይ የፃፉትን ጽሁፍ (አራት ነጥብና የጥያቄ ምልክትን ብቻ) ከጽሁፉ ውስጥ በማስወገድ ተማሪዎች ጽሁፍ እንዲያነቡ ያድርጓቸው።
- ✓ ተማሪዎቹ አራት ነጥብና ጥያቄ ምልክት የሌለበትን ጽሁፍ ሲያነቡ በንቦታችሁ ላይ ምን ምን ለውጥ እንዳዩ በቡድን እንዲወያዩ ያድርጓቸው። ከዚያም አንድ ፅሁፍ ከነስርዓተ-ነጥብና ከስርዓተ-ነጥቡ ውጪ ሲነበብ ያለውን ልዩነት ይጠይቋቸው።
- ✓ ስርዓተ-ነጥቦች በንቦት ሥርዓታችን ላይ ያላቸውን ሚና በማስመልከት በቂ ማብራሪያ ይስጧቸው።
- ✓ በተማሪ መጽሐፍ ትዕዛዝ ፪ ያለውን ተግባር ከማሰራትዎ በፊት የህይወት ታሪክ ማለት ስለራስ ማንነት የሚገልፅ፤ ራስን የማስተዋወቂያ መንገድ፤ እንደሆነ ለተማሪዎቹ ምሳሌ እየጠቀሱ አጭር ገለፃ ያድርጉላቸው።
- ✓ በመጨረሻም አራት ነጥብን በመጠቀም የህይወት ታሪካቸውን የሚገልፁ ዓረፍተነገሮች እንዲፀፉ ያበረታቷቸው።

የምዕራፉ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ልብስና መስሪያዎቹ የሚለውን ምንባብ ተማሪዎቹ እንዲያዳምጡ ተደርገዋል። ሞክሼና ውስብስብ ቃላትን እንዲለዩና በእነሱም ቃላትን እንዲመሰርቱ፤ የፊደላትን ቦታ በመቀያየር ሌሎች ቃላትን እንዲያዋቅሩ ተደርጓል። “የበዓል ልብስ” የሚለውን ምንባብ እንዲያነቡ፤ ለቃላት ተመሳሳይ ፍቺ እንዲሰጡ፤ በተጨማሪም ስለሥርዓተ ነጥብ ምንነትና አጠቃቀም እንዲረዱ ተደርጓል።

ከላይ በተጠቀሱት ተግባራት ተማሪዎች በዋናነት የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመጻፍ ክህሎታቸው እንዲዳብር ይፈለጋል። ይህንንም ለመመዘን በተማሪው መጽሐፍ የማጠቃለያ መልመጃዎች ቀርበዋል። እነዚህን ትግበራዎች ተማሪዎች እንዲተገብሩ በማድረግ የተማሪዎችን ክህሎት ይፈትሹ። ወደኋላ የቀሩ ተማሪዎች ካሉ በተለያዩ ተግባራት እንዲያዳብሩ እገዛ ያድርጉላቸው።

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ መጠናቀቅ በኋላ፦

- ፅሁፍን በማዳመጥ የተለየውን ሐሳብ ይፅፋሉ።
- የምንባቡን ይዘት በቃላቸው ይናገራሉ።
- ከ”ወቅቶች” ጋር ለተገናኙ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ።
- ድምፆችን ያጣምራሉ፤ ይነጥላሉ።
- ባለ አራት ፊደል ተዘውታሪ ቃላትን ይፅፋሉ።
- አራት ነጥብን ይጠቀማሉ።

የምዕራፉ ይዘቶች

- ማዳመጥና መናገር
- የንግግር ድምፅ ግንዛቤ
- የትምዕርተ ድምፅ ግንዛቤ
- የቃላት ጥናት
- ማንበብ
- ፅህፈት
- ድምፅ

👂 ≡ ማዳመጥ

መምህር:-

- ✓ የዕለቱን የትምህርት ዓላማ ያስተዋውቁ።
- ✓ በሚያስተምሩበት ጊዜ በመማሪያ ክፍሉ አካባቢ ያለውን ሁኔታ ተመልክተው ምን ዓይነት ወቅት እንደሆነ ይጠይቋቸው።
- ✓ ስዕሎችን እንዲገምቱ የመነሻ ሐሳብ ይሰጧቸው።
- ✓ ተማሪዎች የሚገምቷቸውን አንዳንድ ሐሳቦች ለናሙና ያህል በስሌዳው ላይ ይፃፋላቸው።
- ✓ እንደሁኔታው የአካቶ ትምህርትን ይተግብሩ።
- ✓ የቅድመ ማዳመጥ ተግባራትን ከ3-5 ደቂቃ ባለ ጊዜ ውስጥ ያስሯቸው።
- ✓ እንደተማሪዎቹ ሁኔታ ምንባቡን በተመጠነ ድምፅና ፍጥነት ያንብቡላቸው።
- ✓ በንባብ ጊዜ ላይ ያለውን ጥያቄ ለተማሪዎች ያቅርቡላቸው።

ኢትዮጵያና ወቅቶቿ

በኢትዮጵያ አራት ወቅቶች አሉ። እነሱም፡- ክረምት፣ መኸር (መፀው)፣ በጋ (ሐጋይ) እና በልግ (ፀደይ) ናቸው። ክረምት የሚይዘው ሰኔ፣ ሐምሌ፣ ነሐሴና ጳጉሜ ወሮችን ነው። መኸር (መፀው) መስከረም፣ ጥቅምትና ህዳር ወሮችን ያካትታል።

ተማሪዎች በጋ እና በልግ ወቅቶች ምን ምን ወራትን የሚይዙ ይመስላችኋል?

በጋ ታህሳስ፣ ጥር እና የካቲትን የሚይዝ ሲሆን በልግ ደግሞ መጋቢትን፣ ሚያዚያንና ግንቦትን ያጠቃልላል።

አዳምጦ መናገር

መምህር:-

- ✓ ተማሪዎች የምንባቡን አንኳር ነጥብ ተራ በተራ እንዲናገሩ ያድርጉ።
- ✓ የሰጡትን ምላሽ መሰረት በማድረግ ግብረ መልስ ይስጧቸው።
- ✓ በተማሪው መጽሐፍ ላይ የተሰጡትን የአዳምጦ መረዳት ጥያቄዎች በማሰራት የተማሪዎችን የአዳምጦ መረዳት ሁኔታ ይፈትሹ፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።
- ✓ ምንባቡን መሰረት አድርገው በመማሪያ መፅሃፉ ላይ የቀረቡትን የእውነት/ሐሰት ጥያቄዎች ያስሯቸው። እርማትም ይስጧቸው።

የተግባሩ መልስ

1. ሐሰት
2. እውነት
3. ሐሰት

ቃላት

መምህር:-

- ✓ የማዛመድ ተግባሩን ከማሰራትዎ በፊት ምሳሌ ይስጧቸው።
- ✓ በመማሪያ መጽሐፉ ላይ ያለውን ተግባር (ወቅቶችን ከወራት ጋር ማዛመድ) እንዲያዛምዱ ያድርጉ፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።
- ✓ በክፍል ውስጥ ዓይነ ስውር ተማሪዎች ካሉ በቃል ያንብቡላቸውና ምላሽ ይቀበሏቸው፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።
- ✓ የቃላት ሲያሰሩ የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችንም ታሳቢ ያድርጉ።

የተግባሩ መልስ

1. ለ	3. መ
2. ሀ	4. ሐ

- ✓ ተማሪዎች ቻርቱ ውስጥ ባለ አራት ፊደል ወራትን እንዲፅፉ ያድርጓቸው፤ እርማትም ይስጧቸው።

ጥቅምት

መጋቢት

ታህሳስ

ሚያዝያ

የካቲት

ግንቦት

- ✓ በመማሪያ መፅሃፉ በቻርት መልኩ የቀረበውን የሳምንቱ ቀናትን ተግባር ያስሯቸው፤ ምላሽ ይስጧቸው።

ንባብ

መምህር፡-

- ✓ ከምንባቡ በፊት የቀረቡትን የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ከ3-5 ባለው ደቂቃ ውስጥ ያስሯቸው፤ ተማሪዎች የሚሰጧቸውን መልሶችና ግምቶች የተወሰኑትን በሰሌዳው ላይ ይፃፉላቸው።
- ✓ ተማሪዎች የ"አበባ አየሁሽ" ጭፈራውን ሌሎች ተማሪዎችን በማይረብሽ መልኩ ከክፍል ውጪ እንዲተገብሩት ያበረታቷቸው።
- ✓ አተገባበሩም፡- አንዲት መሪ (አውጪ) እና ሶስት ተቀባይ ተማሪዎች ሆነው በክፍል ጓደኞቻቸው ፊት ለፊት እንዲወጡ ያድርጉ፤ በመቀጠል ጭፈራውን እየተቀባበሉ እንዲተገብሩት ያድርጉ።
- ✓ እንደትምህርት ቤቱና መማሪያ ክፍሉ ተጨባጭ ሁኔታ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ጭፈራውን እንዲተገብሩት ማድረግም ይችላሉ።
- ✓ ከላይ ከተቀመጠው አተገባበር ባሻገር እርስዎ የራስዎን የማስተማር ስነ-ዘዴ መተግበር ይችላሉ።
- ✓ በመቀጠል የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ልዩ ፍላጎት ያላቸውን ተማሪዎች ባማከለ መልኩ ያስሯቸው።
- ✓ ተማሪዎች የሚያውቋቸውን ሌሎች የበዓላት መዝሙሮች፣ ጭፈራዎች፣ ጨዋታዎች ወዘተ. እቤታቸው ተለማምደው መጥተው ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲያቀርቡ በቤት ስራ መልኩ ይስጧቸው።

መነጠልና ማጣመር

መምህር:-

✓ መነጠልና ማጣመርን በተመለከት ምንነቱንና ጠቀሜታውን ለተማሪዎች ያስረዳቸው።

መነጠልና ማጣመር

ይህ ድምፆችንና ቃላትን በማንበብና ወደ ተለያዩ ክፍሎች በመነጠል ወይም በማጣመር ላይ ስለሚያተኩር፣ ልጆቹ ድምፆችንና ቃላትን እንዲያነቡና በተገቢ የፊደል አሰዳደር ስርዓት እንዲፅፉ ያደርጓቸዋል።

ማጣመር:- ሲባል ድምፆችን/ቃላቱ የተመሰረቱባቸውን ፊደሎች ወይም የቃላቱን የተነጣጠሉ አሃዶች ለየብቻ ያነባሉ፤ መልሰውም አንድ ላይ ይጠሯቸዋል።

መነጠል:- ደግሞ ቃላቱን ያነባሉ፤ ቀጥለውም ወደፊደላት ወይም ወደ አነስተኛ አሃዶች ይነጥሳሉ።

✓ ከላይ ያለውን ፅንሰ ሃሳብ በቃል ካስረዳቸው በኋላ ምሳሌ ይስጧቸው፤ በመቀጠል ማስተካከያ ይስጧቸው።

✓ ተጨማሪ የክፍል ስራ ይስጧቸው።

✓ በተማሪው መጽሐፍ ትዕዛዝ ፪ ላይ ያሉትን ቃላትን ከአብዥ ቅጥያ “ዎች” ጋር በማጣመር ተማሪዎቹ ተግባሩን እንዲሰሩ አጭር ገለጻና ምስሌ በመስጠት እንዲሰሩ ያግዟቸው፤ እርማትም ይስጧቸው።

✓ በመቀጠል በተማሪው መጽሐፍ ትዕዛዝ ፫ ላይ በሰንጠረዥ ውስጥ የቀረቡትን ፊደላት በማገጣጠም ቃላትን የመመስረት ተግባርን በጥንድ በመሆን እንዲሰሩ ያደርጓቸው።

የተግባሩ መልስ:- -ቀጠረ፣ ረጠበ፣ በረት፣ ተመለከተ...

✓ ቃላት በሚለው ርዕስ ስር ያለውን ተግባር በምሳሌው መሰረት ያስሯቸው።

አቀላጥፎ ማንበብ

መምህር:-

- ✓ “አካባቢያችንን እንጠብቅ” በሚል ርዕስ ስር የቀረበውን ምንባብ ተማሪዎች እየደጋገሙ እንዲያነቡት ያግኟቸዋል።
- ✓ አልፎ አልፎ አንዳንድ ተማሪዎች ቆመው ድምፅ በማሰማት ለክፍል
- ✓ ጓደኞቻቸው እንዲያነቡ አድርጓቸው። የልዩ ፍላጎት ተማሪዎችን ያማከለ አቀላጥፎ የማንበብ ተግባር ያከናውኑ።
- ✓ የተማሪዎችን የአቀላጥፎ ማንበብ ሁኔታ እየገመገሙ የተሻለ የማንበብ ለውጥ ያመጡ ተማሪዎችን ያበረታቷቸዋል።

ጽሕፈት

መምህር:-

- ✓ የሚከተሉትን ቃላት እያነበቡላቸው በደብተራቸው እንዲፅፉ ያድርጓቸዋል።
- ✓ መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች ካሉ በወረቀት ፅፈው ይስጧቸዋል።

ቃላት

- ተዘጋ
- ተማረ
- አወጣ
- ጠላት
- ኩራት

- ✓ ተማሪዎች ከላይ ያሉትን ቃላት ካፃፏቸው በኋላ የመጀመሪያ ፊደላቸውን እያጠፉ እንዲያነቡ ያድርጉ።
- ✓ በመቀጠል ባጠፏቸው ፊደላት ምትክ ሌላ ፊደል ተክተው ቃል እንዲመሰርቱ ያድርጉ።

መልስ

1. ተዘጋ = ዘጋ = አዘጋ (ሌላም ፊደል ሊተኩ ይችላሉ።)
2. ተማረ = ማረ = አማረ (ሌላም ፊደል ሊተኩ ይችላሉ።)
3. አወጣ = ወጣ = ተወጣ (ኃላፊነቱን ተወጣ)
4. ጠላት = ላት = አላት (ሌላም ፊደል ሊተኩ ይችላሉ።)
5. ኩራት = ራት = አራት (ሌላም ፊደል ሊተኩ ይችላሉ።)

- ✓ ተማሪዎች በቡድን በመሆን መጽሐፉ ላይ የቀረቡትን ቃላት በተለያዩ ዓ.ነገሮች ውስጥ በማስገባት የተለያዩ ፍቺ እንዲኖራቸው ያድርጉ።
- ✓ በየቡድኑ እየተዘዋወሩ ያግዟቸው፤ ይምሯቸው።

የተግባሩ መልስ

1. ሄደ፡- ሰዓቱ ሄደ።

ልጁ ወደ ትምህርት ቤት ሔደ።

2. ዓይኖች፡- የባትሪው ዓይኖች ተቃጠሉ።

የልጁ ዓይኖች ትላልቅ ናቸው።

3. ውኃ፡- ከምግብ በኋላ ውኃ እጠጣለሁ።

ለበዓል የተዘጋጀው መውደድ ውኃ ነው።

4. ጠላ፡- የአስቴር ጠላ ይጥማል።

ከማል በቅቤ መብላት ጠላ።

5. ተሾመ፡- ተሾመ ጎበዝ ተማሪ ነው።

ኢብራሒም የክፍል አለቃ ሆኖ ተሾመ።

- ✓ ለሥርዓተ ነጥብ ማስተማሪያነት የተዘጋጀውን ምንባብ በጥቁር ስሌዳው ላይ ይፃፋላቸው። ተማሪዎች ተራ በተራ እየተነሱ በአንቀፁ ውስጥ አራት ነጥብ እንዲያስገቡ ያግዟቸው።

የምዕራፉ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ “የኢትዮጵያ ወቅቶች” የሚለውን ምንባብ ተማሪዎች እንዲያዳምጡ ተደርገዋል። ባለአራት ሆሄ ቃላትን እንዲለዩ፣ የሳምንቱን ቀናት እንዲናገሩና እንዲፅፉ ፤ የፊደላትን ቦታ በመቀያየር ሌሎች ቃላትን እንዲያዋቅሩ ተደርጓል። “አካባቢያችንን እንጠብቅ” የሚለውን ምንባብ እንዲያነቡ፤ በተጨማሪም በአራት ነጥብ ዕሁፍን እንዲያሟሉ ተደርጓል።

ከላይ በተጠቀሱት ተግባራት ተማሪዎች በዋናነት የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመጻፍ ክህሎታቸው እንዲዳብር ይፈለጋል። ይህንንም ለመመዘን በተማሪው መጽሐፍ ከገጽ 15-17 የማጠቃለያ መልመጃዎች ቀርበዋል። እነዚህን ተግባራት ተማሪዎች እንዲተገብሩ በማድረግ የተማሪዎችን ክህሎት ይፈትሹ። ወደኋላ የቀሩ ተማሪዎች ካሉ በተለያዩ ተግባራት እንዲያዳብሩ እገዛ ያድርጉላቸው።

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ መጠናቀቅ በኋላ፡-

- ያዳመጡትን ምንባብ አጠቃላይ ሐሳብ ለይተው ቃላዊ ዘገባ ያቀርባሉ።
- ካነበቡት ፅሁፍ ውስጥ አጠቃላይ ሐሳቡን ይፅፋሉ።
- በዓረፍተ ነገር ውስጥ አራት ነጥብን ይጠቀማሉ።
- ባለ አራት ፊደል ተዘውታሪ ቃላትን ይፅፋሉ።
- ቃለ አጋኖ እና የጥያቄ ምልክትን ይጠቀማሉ።

የምዕራፉ ይዘቶች

- ማዳመጥና መናገር
- የንግግር ድምፅ ግንዛቤ
- የትምዕርተ ድምፅ ግንዛቤ
- የቃላት ጥናት
- ማፍለቅና መረዳት
- ማንበብ
- ፅህፈት
- ድምፀት

መምህር:-

- ✓ የዕለቱን የትምህርት ዓላማ ያስተዋውቁ።
- ✓ ስዕሎችን እንዲገምቱ የመነሻ ሐሳብ ይሰጧቸው።
- ✓ የተማሪዎችን የማንበብ ፍላጎት ለማነሳሳትና ዝግጁ ለማድረግ ይረዳ ዘንድ ከምንባቡ ጋር ዝምድና ስላለው ተረት ምንነት ይጠይቋቸው፤ አንዳንድ መልሶቻቸውን በሰሌዳው ላይ ይፃፋላቸው።
- ✓ ተማሪዎች የሚገምቷቸውን አንዳንድ ሐሳቦች ለናሙና ያህል በሰሌዳ ላይ ይፃፋላቸው።
- ✓ መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች ካሉ ጽሑፉን በወረቀት በማዘጋጀት ያቅርቡላቸው።
- ✓ የቅድመ ማዳመጥ ተግባራቱን ከ3-7 ደቂቃ ባለ ጊዜ ውስጥ ያሰሯቸው።
- ✓ እንደተማሪዎቹ ሁኔታ ምንባቡን በተመጠነ ድምፅና ፍጥነት ያንብቡላቸው።

አውራ ዶሮና ቀበሮ

በጫካ ውስጥ የሚኖር አንድ ቀበሮ አንድ ቀን በጣም ርቦት ከመንደር ውስጥ ገብቶ ሲዞር አውራ ዶሮ በማየቱ በጣም ደስ አለው። ቀበሮው አውራ ዶሮውን ያየው “ኩኩሉ...” እያለ ሲጮህ ነበር። ቀበሮውም ወደዶሮው ተጠጋና “ጥሩ ድምጽ ስላለህ እባክህን ኩኩሉ በልልኝ።” አለው። አውራ ዶሮውም “እሽ!” አለውና እንደገና “ኩኩሉ...” ለማለት ዐይኑን ጨፍኖ ጎንበስ አለ። አውራ ዶሮው ባንነበሰበት ቅጽበት ቀበሮው ቶሎ ዘሎ አውራ ዶሮውን ያዘና ወደጫካ ሮጠ። እረኞች ደግሞ የቀበሮውን ድርጊት በርቀት ሆነው ስለተመለከቱ እየተጣደፉ ይከተሉት ጀመር።

...ተማሪዎች ዶሮው ከተኩላው የሚያመልጥ ይመስላችኋል?...

ቀበሮው ፍጥነቱን በመጨመር አውራ ዶሮውን በአፉ ይዞ ወደፊት ፈረጠጠ። እረኞቹም በተመሳሳይ ፍጥነታቸውን በመጨመር ተከተሉት። በዚህ ጊዜ አውራ ዶሮው ቀበሮውን “የሚከተሉህ ሰዎች እንዳይገድሉህ የያዝኩት ዶሮ የናንተ አይደለም በላቸው።” አለው። ቀበሮውም ዶሮው የነገረውን ለእረኞቹ ለመናገር አፉን ሲከፍት ዶሮው ወደእረኞቹ ሮጠ። እረኞቹም ዶሮውን ይዘው ወደ ቤታቸው ተመለሱ። ዶሮው በቀበሮው ብልህነት ቢታለልም የቀበሮውን ብልህነት ለራሱም ስለተጠቀመበት ከመበላት ዳኑ።

አዳምጦ መናገር

መምህር:-

- ✓ ተማሪዎች የምንባቡን አንኳር ነጥብ ተራ በተራ እንዲናገሩ ያድርጉ። የሰጡትን ምላሽ መሰረት በማድረግ ግብረ መልስ ይስጧቸው።
- ✓ በተማሪው መፅሃፍ ላይ የተሰጡትን የአዳምጦ መረዳት ጥያቄዎች በማሰራት የተማሪዎችን የአዳምጦ መረዳት ሁኔታ ይፈትሹ፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።
- ✓ ምንባቡን መሰረት አድርገው በመማሪያ መፅሃፉ ላይ የቀረቡትን በቃል የሚመለሱ ጥያቄዎች ያስሩዋቸው፤ እርማትም ይስጧቸው።

መምህር:-

- ✓ የጥያቄዎቹ መልሶች እንደተማሪዎቹ የግንዛቤ ሁኔታ ስለሚለያይ እርስዎ የጋራ የሆነ ግንዛቤ እንዲይዙ ምላሽ ይስጧቸው።
- ✓ ተማሪዎቹ ያዳመጡትን ተረት በማስታወስ ተራ በተራ እየተነሱ በቃል እንዲናገሩ ያድርጉ።
- ✓ ተማሪዎች የሚያውቋቸውን ተረቶች እንዲናገሩ ያድርጉ።
- ✓ በተረቱ ውስጥ ሊተላለፍ የተፈለገውን አንኳር ነጥብ በአጭሩ ይግለፁላቸው።

፳ ቃላት

መምህር:-

- ✓ ተማሪዎች የማዛመዱን ጥያቄ ከመስራታቸው በፊት ከምንባቡ ውስጥ ሁለት ቃላትን በማውጣት እንዴት በምንባቡ መሰረት ፍቺ እንደሚሰጥ ያሳዩዋቸው።
- ✓ ቃላት በሚለው ተግባር ስር ያለውን ማዛመድ በምንባቡ መሰረት ለቃላት ፍቺ እንዲሰጡ ያድርጉ።

መልስ

1. ሠ	4. መ
2. ሐ	5. ሀ
3. ለ	

መነጠልና ማጣመር

መምህር:-

- ✓ ተነጣጥለው የተቀመጡትን ቃላት በምሳሌው መሰረት በማጣመር እንዲሰሩ ያግዟቸው።
  - ✓ ተጨማሪ የተነጣጠሉ ቃላትን ለተማሪዎቹ በመስጠት በቡድን ሆነው እንዲያጣምሯቸው በማድረግ ተግባሩን በአግባቡ እንዲለማመዱ ያድርጉ።
- የተግባሩ መልስ

1. ጀመረች
2. አፉን
3. ቀበሮው
4. ወደጫካ
5. ለመናገር

✓ በትዕዛዝ ፪ ላይ ተጣምረው የቀረቡትን ቃላት ከብዙ ቁጥር ወደ ነጠላ ቁጥር ቀይረው እየነጣጠሉ እንዲያስቀምጡ ያድርጉ።

✓ በዚህ መልኩ እርማት ይስጧቸው፡-

የተግባሩ መልስ

1. ቅርስ-አች= ቅርስ

2. መጽሃፍ-አች= መጽሃፍ

3. ገበሬ-ዎች= ገበሬ

4. በሬ-ዎች= በሬ

5. ጫማ-ዎች= ጫማ

በማለት ማስተካከያ ይስጧቸው።

መምህር፡-

✓ የዕለቱን ትምህርት ያስተዋውቁ።

✓ ከምንባቡ በፊት የቀረቡትን የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ከ3-7 ባለው ደቂቃ ውስጥ ያሰሯቸው፤ ተማሪዎች የሚሰጧቸውን መልሶችና ግምቶች የተወሰኑትን በሰሌዳ ላይ ይፃፋላቸው።

✓ ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት የጎበኟቸውን ቅርሶች መገኛ ቦታቸውን ጭምር ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲናገሩ ያድርጉ።

✓ በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረበውን ምንባብ ሁሉም ተማሪዎች በግላቸው እንዲያነቡ ያድርጉ፤ በመቀጠል የምንባቡን አንቀፅ ለተማሪዎቹ በማከፋፈል ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲነቡ ያድርጓቸው።

✓ ተማሪዎች አንብበው ከጨረሱ በኋላ ያበረታቷቸው።

መምህር:-

- ✓ ለቃላት ፍቺ የምንሰጥባቸው መንገዶች በርካታ ናቸው። ከእነዚህም መካከል የቃላት ተቃራኒ ፍቺ አንዱ ነው። የተወሰኑ ቃላትን በምሳሌነት በመስጠት እንዴት ተቃራኒ ፍቺ እንደሚፈልጉ ያሳዩዋቸው።
- ✓ በመቀጠል የቀረበውን ተግባር በግል እንዲሰሩ ያድርጉ፤ እርማት ይስጧቸው።

- መልስ:-**
1. ጥቂት
  2. ጥላቻ
  3. ጦርነት
  4. ገጠር
  5. ዘን

አቀላጥፎ ማንበብ

መምህር:-

- በተማሪው መፅሀፍ ላይ ያለውን “እናስተዋውቃችሁ” የሚለውን ንባብ ተማሪዎች አቀላጥፈው እንዲያነቡ ያግኟቸው።
- በመቀጠል የንባብ መከታተያ ሰንጠረዥ በማዘጋጀት ተማሪዎች ሲያነቡ ደቂቃ በመያዝ የንባብ ችሎታቸውን እየገመገሙ ማበረታቻና አስተያየት ይሰጣቸው።
- የተማሪዎች የአቀላጥፎ ማንበብ ሁኔታ እየገመገሙ የተሻለ የማንበብ ለውጥ ያመጡ ተማሪዎችን ያበረታቷቸው።
- ስለ ባለ አራት ፊደል ቃላት አጭር ገለፃ ያድርጉላቸው።

ባለ አራት ፊደል ቃል ማለት በአራት ፊደላት የተዋቀረ ቃል ነው፤ ምሳሌ ይስጧቸው።

- በመቀጠል በተማሪ መፅሀፍ ትዕዛዝ ፩ ላይ “እናስተዋውቃችሁ” በሚል ርዕስ ካነበቡት ምንባብ ላይ ባለ አራት ፊደል ቃላትን ለይተው እንዲፅፉ ያድርጉ።
- በትዕዛዝ ፪ ላይ ለቀረቡ ቃላት ተመሳሳይነትን እንዲፈልጉ ያድርጓቸው።
- በተማሪ መማሪያ መፅሀፍ በትዕዛዝ ፫ ላይ ተቀረቡትን ፊደላት በማጣመር የተለያዩ ቃላት እንዲመሰርቱ ያድርጓቸው።
- በመጨረሻ ተማሪዎች ለሠሯቸው ተግባራት እርማት ይስጧቸው።

✓ ተግባሩን ሲሰሩ ዓይነ ስውር ተማሪዎች ካሉ ከልዩ ፍላጎት ባለሙያዎች ጋር በመነጋገር የሚያቀርቡትን ይዘት እነሱን ባማከለ መልኩ ይቅረዱ፤ ሌሎች ልዩ ፍላጎት የሚስፈልጋቸው ተማሪዎች ካሉ እንደሁኔታው አካተው ያስሯቸው።

የተግባሩ መልስ ትዕዛዝ ፩

1. እንጦጦ
2. ህብረት
3. የካቲት
4. በርካታ
5. ሃውልት

(ሌሎችም ቃላት ሊኖሩ ይችላሉ፤ ስለዚህ ከምንባቡ በማመሳከር መልሳቸውን ይቀበሏቸው

የተግባሩ መልስ ትዕዛዝ ፪

1. ተረት
2. ቅሪት
3. ቅርስ
4. ተስፋ
5. በረታ

✓ ተማሪዎች ትዕዛዝ ፪ ላይ የመሰረቷቸውን ቃላት ተጠቅመው ዓረፍተ ነገር እንዲሰሩባቸው ያድርጉ።

✓ ከትዕዛዝ ፪ ተግባር ጋር ተዛማጅነት ያለው የቤት ስራ ይስጧቸው።

✓ ተማሪዎቹ ከሠዎች የሰሟቸውን ተረቶች (ከመፅሀፍት ከነበሧቸው ታሪኮች መካከል አንዱን በመምረጥ ሥርዓቱን ጠብቀው እንዲፅፉ ያበረታቷቸው። በሚፅፉበት ጊዜ አራት ነጥብን፣የጥያቄ ምልክትንና ቃል አጋኖ በመጠቀም በዐረፍተ ነገሮች ውስጥ እንዲጠቀሙ ያበረታቷቸው።

መምህር:-

- ✓ የምዕራፉን አንኳር ነጥቦች በአጭሩ ይከልሱላቸው።
- ✓ ተማሪዎች 5 አባላት ያሉት ቡድን እንዲመሰርቱ ያድርጉ፤ ከዚያም የማጠቃለያ መልመጃዎችን ቡድን ሆነው እንዲሰሩ ያድርጓቸው። የሰሯቸውን የሥርዓተ ነጥብ ጽሑፎች በሚገባ በመገምገም ግብረ መልስ ይስጧቸው።
- ✓ የማጠቃለያ መልመጃውን ያሰሯቸው፤ በሚከተለው መልኩ እርማትም ይስጧቸው።

መልስ:-

ባለ 2 ፊደል	ባለ 3 ፊደል	ባለ 4 ፊደል
ሰራ	አሰራ	ወንበር
ፈራ	ሰራች	አበደረ
ደራ	በለጠ	አጣራች
ጣረ	ባለጌ	ወሰደች
ሰጠ	ጠለፈ	ተራበች

- ✓ ከላይ ከቀረቡት ቃላት በተጨማሪ ሌሎችን ቃላት መመስረት ይችላሉ።

የምዕራፉ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ “አውራ ዶሮና ቀበሮ” የሚለውን ምንባብ ተማሪዎቹ እንዲያዳምጡ ተደርገዋል። ባለአራት ሆሄ ቃላትን እንዲለዩ፣ የቃላት ተቃራኒ ፍቺ እንዲፈልጉ፣ በፊደላት ቃላትን እንዲያዋቅሩ፣ ቃላትን ከብዙ ቁጥር ወደነጠላ ቁጥር እንዲለዩ ተደርጓል። “አዲስ አበባ” የሚለውን ምንባብ እንዲያነቡ፣ በተጨማሪም በአራት ነጥብ፣ በጥያቄ ምልክትና በቃለአጋኖ ዓረፍተ ነገር እንዲጽፉና በፅሁፍ ውስጥ እንዲያሟሉ ተደርጓል። ከላይ በተጠቀሱት ተግባራት ተማሪዎች በዋናነት የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመጻፍ ክህሎታቸው እንዲዳብር ይፈለጋል። ይህንንም ለመመዘን በተማሪዎች መጽሐፍ የማጠቃለያ ተግባራት ቀርበዋል።

የምዕራፉ አላማዎች

ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ መጠናቀቅ በኋላ፡-

- ከዳመጡት ምንባብ ለወጡ ቃላት ፍቺ ይሰጣሉ።
- ከምንባቡ ውስጥ ልዩ የሆነውን ሀሳብ ያወጣሉ።
- ቃለአጋኖንና የጥያቄ ምልክትን ይለያሉ።
- በነጠላ ዓረፍተ ነገሮች መጨረሻ ላይ አራት ነጥብ ያስገባሉ።

የምዕራፉ ይዘቶች

- ማዳመጥና መናገር
- የንግግር ድምፅ ግንዛቤ
- የትምህርተ ድምፅ ግንዛቤ
- የቃላት ጥናት
- ማፍለቅና መረዳት
- ማንበብ
- ፅህፈት

መምህር:-

- የዕለቱን የትምህርት ዓላማ ያስተዋውቁ። ቅድመ ማዳመጥ ተግባርን ከ5-7 ደቂቃ በመጠቀም ያስሯቸው።
- ተማሪዎች በሚኖሩባቸው አካባቢዎች ያሉ የአትክልት ቦታዎችን ወይም መናፈሻዎችን እንዲዘረዝሩ ያድርጉ።
- የአትክልት ቦታዎችና የመናፈሻዎችን ጥቅም በተመለከተ ተማሪዎች ሀሳብ እንዲሰጡ ያበረታቷቸው።
- መስማት የተሳናቸው ተማሪዎች ካሉ ጽሑፉን በወረቀት በማዘጋጀት ያቅርቡላቸው።
- ለተማሪዎች ስለምን እንደሚያነቡላቸው ይግለጹላቸው።
- እንደተማሪዎቹ ሁኔታ ምንባቡን በተመጠነ ድምፅና ፍጥነት ያንብቡላቸው።
- በንባብ ጊዜ ላይ ያለውን ጥያቄ ለተማሪዎች ያቅርቡላቸው። ምላሻቸውን ይቀበሏቸው።

የማርታ ማስታወሻ

ወሩ የካቲት ነው። የአንደኛው መንፈቀ አመት ትምህርት ተጠናቆ የሁለተኛው መንፈቀ አመት የተጀመረበት እለት ነው። ረፍት ሲደወል ከሚላትና ማርታ የአንደኛው መንፈቀ አመት የረፍት ጊዜያቸውን እንዴት እንዳሳለፉ ማውራት ጀመሩ። ማርታ ለከሚላት “ብታይ ከሚላት ጥሩ ውጤት በማምጣቴ እናቴ ልብስ፣ ጫማ፣ የተረት መጽሐፍ ገዝታ ሽለመችኝ። አባቴ ደግሞ በጣም የሚያማምሩ ልዩ ልዩ አበቦችና ዛፎች ያሉበት ልዩ ስፍራ ወሰደኝ። መዝናኛው ቦታ እንደገባን አንድ ሰውዬ ስለቦታው ሊነግረን ወደእኛ ቀረብ አለ። እኔም ማስታወሻ መያዝ ጀመርኩ።”

...ሰውየው ሊናገረው ስለሚችለው ሀሳብ ገምቱ።...

ሰውዬው መናገር ጀመረ። “ቦታው ሐምሌ 19 መናፈሻ ይባላል። የተመሰረተው በ1975 ዓ.ም. ነው። በ20 ሄክታር ላይ አርፏል። የቀበና ወንዝና የአሜሪካ ኢምባሲ ያዋስኑታል። የተለያዩ ሀገር በቀልና የውጪ ዛፎች፣ አበባዎች፣ ሳርና መሰል እጽዋት በውስጡ ይዟል። ሰርግ፣ ልደትና ልዩ ልዩ ዝግጅቶች ይዘጋጁበታል። ‘አረንጓዴው ገነት’ እየተባለም ይጠራል። እቴጌ መነንም ሱባዔ የሚገቡበት ልዩ ቦታ ነበር።” በማለት ማብራሪያ ሰጠን። ብታይው ከሚላት ቦታው እንዴት እንደሚያምር!” በማለት ነገረችት። ከሚላትም በተነገራት ነገር በጣም በመጓጓት “ይህ መናፈሻ የሚገኘው የት ነው የሚገኘው?” በማለት ጠየቀችት። ማርታም “ሐምሌ 19 መናፈሻ የሚገኘው ወደሽሮ ሜዳ በሚወስደው መንገድ ስንጓዝ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስድስት ኪሎ ግቢ በላይ ከስብሰባ ማዕከል ጎን በስተቀኝ በኩል አጠፍ ስትይ ይገኛል።” በማለት ነገረችት። : ወዲያው የእረፍት ሰዓት ተደውሎ ወደክፍል ገቡ።

(GPSMYCITY 2021)

አዳምጦ መናገር

መምህር:-

- ✓ ተማሪዎች የምንባቡን አንኳር ነጥብ ተራ በተራ እንዲናገሩ ያድርጉ።
- ✓ የሰጡትን ምላሽ መሰረት በማድረግ ግብረ መልስ ይስጧቸው።
- ✓ በተማሪው መጽሐፍ ላይ የተሰጡትን የአዳምጦ መረዳት ጥያቄዎች በማሰራት የተማሪዎችን የአዳምጦ መረዳት ሁኔታ ይፈትሹ።
- ✓ ተማሪዎች ከሰጡት ምላሽ በመነሳት እርማትም ይስጧቸው።
- ✓ በማዳመጥ ተግባሩ በተጠበቀው የብቃት ደረጃ ላይ ያልደረሱ ተማሪዎች ካሉ ክፍተቱን ለመሸፈን የተለያዩ የተቀረጹ ንግግሮችን በመርጃ መሳሪያነት በመጠቀም የማዳመጥ ተግባርን እንዲለማመዱ ያድርጉ።

ቆቶ ቃላት

መምህር:-

- ✓ የማዛመድ ተግባሩን ከማሰራትዎ በፊት ምሳሌ ይስጧቸው።
- ✓ በመማሪያ መጽሐፉ ላይ ያለውን ተግባር (ስዕሎችን ከመግለጫቸው ጋር) እንዲያዛምዱ ያድርጉ፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።

✓ ስዕሎችን በቃላት በመግለጽ ሲያሰሩ ሌሎች የልዩ ፍላጎት ተማሪዎች ካሉ የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ያግኟቸው።

የሰዕል ማዛመድ ተግባር መልስ

1. ሐ

4. ሠ

2. ሀ

5. ለ

3. መ

✓ በክፍል ውስጥ ዓይነት ስውር ተማሪዎች ካሉ በቃል ስዕሉን በሚገባ ያብራሩላቸው፤ ምላሻቸውን በቃል ይቀበሏቸው፤ ማስተካከያም ይስጧቸው።

👉 መነጠልና ማጣመር

ተግባር ፩

መምህር፡-

✓ መነጠልና ማጣመርን በተመለከት ምንነቱንና ጠቀሜታውን ለተማሪዎች ይክልሉላቸው።

✓ ለተማሪዎቹ የሚከተሉትን ቃላት አንብቡላቸው።

ሰበሰበ	ደማ
ረዘመ	ቀጠቀጠ
ሰላጣ	ደለበ

- ✓ ተማሪዎቹ ያነበቡላቸውን ቃላት በትክክል መጻፋቸውን እየዞሩ ደብተራቸውን በማየት ያረጋግጡ።
- ✓ የጻፏቸውን ቃላት የመጀመሪያ ፊደላት እንዲያጠፉና እንዲያነቡ ያድርጓቸው።
- ✓ በባፉት ቃላት ውስጥ ያሉ ፊደላትን ቦታ እንዲያቀያይሩና ሌላ አንድ ፊደል በመጨመር ሌላ ቃል እንዲመሰርቱ ያበረታቷቸው።
- ✓ ለተማሪዎች አሰራሩ ግልጽ ይሆንላቸው ዘንድ በርካታ ምሳሌዎችን ቀድመው ይስጧቸው።
- ✓ ተማሪዎች ተግባሩን ለመተግበር የሚችገሩ ከሆነ ከተሰጡ ቃላት የመጀመሪያ ፊደሎችን ለይቶ የሚያሳይ ቻርት አዘጋጅተው ለሁሉም ተማሪዎች የሚታይ ቦታ ላይ ያስቀምጡት።

የተግባር ፩ መልስ

የተሰጠ ቃል	ቦታ ሲቀያየሩ	ምስርት ቃል
ሰበሰበ =	በሰበሰ	በሰበሰች
ረዘመ =	መረዘ	ተመረዘ
ሰላጣ =	ላሰጣ	ላሰጣው
ደማ =	ማዶ	የማዶ
ቀጠቀጠ=	ጠቀጠቀ	ጠቀጠቀው
ደለበ =	ደለበ	የደለበ

(የተግባር አንድ ምላሾች ከላይ የተጠቀሱት ብቻ ሳይሆኑ ሌሎች አማራጮችና ምላሾችም ሊኖሯቸው ይችላል።)

ተግባር ፪

መምህር:-

- ✓ በተግባር ሁለት ላይ ተነጣጥለውና ተጣምረው የቀረቡትን ቃላትን ነጣጥለውና አጣምረው እንዲያነቡ ያግዟቸዋል።
- ✓ ተማሪዎች ተግባሩን በሚገባ እንዲያከናውኑት ከተግባራቱ ውስጥ የመጀመሪያውን በምሳሌነት ያንብቡላቸዋል።
- ✓ ተግባሩን በትክክል መሥራታቸውን ለመመዘን ተጨማሪ የቤት ስራ ይስጧቸዋል።

ተግባር ፫

መምህር:-

- ✓ በተግባር ሶስት በብዙ ቁጥር የቀረቡ ቃላትን ወደ ነጠላ ቁጥር እንዲቀይሩ ያግዟቸዋል።
- ✓ ተግባሩን በሚገባ እንዲሰሩ በቂ ምሳሌዎችን ይስጧቸዋል።
- ✓ ሁሉም ተማሪዎች ተግባሩን እንዲሰሩ እርማት ይስጧቸዋል።
- ✓ የማጠናከሪያ ተግባርም በክፍል ሥራነች ወይም በቤት ሥራነት ይስጧቸዋል።

ንባብ

መምህር:-

- ✓ ከምንባቡ በፊት የቀረቡትን የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ከ3-5 ባለው ደቂቃ ውስጥ ያስሯቸው፤ ተማሪዎች የሚሰጧቸውን መልሶችና ግምቶች የተወሰኑትን በሰሌዳው ላይ ይፃፋላቸዋል።
- ✓ ተማሪዎች “አባማው ግቢ” የሚለውን ምንባብ በግላቸው እንዲያነቡ ያድርጉ።
- ✓ በንባብ ጊዜ የሚሰሩ ጥያቄዎችን ምላሽ ይሰጡ ዘንድ ያበረታቷቸዋል።

መምህር:-

✓ የንባቡ ሂደት ሲጠናቀቅም የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ልዩ ፍላጎት ያላቸውን ተማሪዎች ባማከለ መልኩ በጽሁፍ ያሰሯቸው።

✓ ተማሪዎች “አበባማው ግቢ” ከሚለው ምንባብ ምን እንደተማሩ በጋራ እንዲወያዩ፡-

- አምስት አባላት ያሉት ቡድን ይመስርቱ።
- የቡድን አወያይ (መሪ) እዲመርጡ ያድርጉ።
- የቡድን አባላቱ ከምንባቡ የተማሩትን በተመለከተ ውይይት እንዲያደርጉ ያመቻቹ።
- የቡድናቸውን ሀሳብ በጽሁፍ እንዲያቀርቡት ያድርጉ።
- ሁሉም ቡድኖች በታዘዙት መልኩ መስራታቸውን ለማረጋገጥ ቅኝት ያድርጉ።
- ከዚያም ከቡድን አባላቱ መካከል አንድ ተማሪ በጽሁፍ ያዘጋጁትን የቡድኑን ሀሳብ ለክፍል ጓደኞቹ እንዲያቀርብ ያድርጉ። ሁሉም ቡድኖች ሀሳቦቻቸውን ለክፍል ጓደኞቻቸው ከገለጹ በኋላ እርስዎ ጠቅለል ያለ ግብረ መልስ ይስጧቸው።